

Sygn. akt XIII U 1646/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Rafał Młyński</i>
Protokolant:	<i>st. sekr. sądowy Magdalena Kruk</i>

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. z siedzibą w M.

z udziałem Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

o podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. z siedzibą w M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.

z dnia 10 maja 2016 r. nr (...)

z dnia 10 maja 2016 r. nr (...)

z dnia 10 maja 2016 r. nr (...)

z dnia 10 maja 2016 r. nr (...)

z dnia 10 maja 2016 r. nr (...)

1. ***oddala odwołania,***

2. ***nie obciąża Przedsiębiorstwa Handlowego (...) sp. z o.o. z siedzibą w M. kosztami procesu.***

Sygn. akt XIII U 1646/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 maja 2016 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że Z. L. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 18 marca 2013 r. do 29 marca 2013 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. Organ ustalił jednocześnie podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne w wysokości:

- za marzec 2013 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe kwotę 714,25 zł; zdrowotne kwotę 633,83 zł oraz składkę na ubezpieczenia zdrowotne w wysokości 57,04 zł (a.r.).

Decyzją z 10 maja 2016 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że M. S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 17 września 2013 r. do 30 września 2013 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. Organ ustalił jednocześnie podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne w wysokości:

- za wrzesień 2013 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe kwotę 1.250 zł; zdrowotne kwotę 1.109,25 zł oraz składkę na ubezpieczenia zdrowotne w wysokości 99,83 zł (a.r.).

Decyzją z 10 maja 2016 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że M. Z. (1) podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 20 czerwca 2013 r. do 28 czerwca 2013 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. Organ ustalił jednocześnie podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne w wysokości:

- za czerwiec 2013 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe kwotę 607 zł; zdrowotne kwotę 538,65 zł oraz składkę na ubezpieczenia zdrowotne w wysokości 48,48 zł (a.r.).

Decyzją z 10 maja 2016 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że W. W. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 11 września 2013 r. do 30 września 2013 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. Organ ustalił jednocześnie podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne w wysokości:

- za wrzesień 2013 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe kwotę 1.285 zł; zdrowotne kwotę 1.140,30 zł oraz składkę na ubezpieczenia zdrowotne w wysokości 102,63 zł;

- za październik 2013 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe kwotę 2.336 zł; zdrowotne kwotę 2.072,97 zł oraz składkę na ubezpieczenia zdrowotne w wysokości 186,57 zł (a.r.).

Decyzją z 10 maja 2016 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stwierdził, że Y. T. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 18 kwietnia 2013 r. do 31 maja 2013 r. jako zleceniobiorca u płatnika składek Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. Organ ustalił jednocześnie podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne w wysokości:

- za maj 2013 r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe kwotę 3.500 zł; zdrowotne kwotę 3.105,90 zł oraz składkę na ubezpieczenia zdrowotne w wysokości 279,53 zł (a.r.).

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż płatnik składek nie dopełnił obowiązku zgłoszenia ubezpieczonych do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych i wypadkowego, a także obowiązku zadeklarowania należnych składek na poszczególne ubezpieczenia od wypłaconego wynagrodzenia z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia.

Zdaniem organu emerytalnego, charakter umów oznaczonych przez płatnika składek jako umowy o dzieło wskazuje, że są to umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu. Świadczą o tym poniższe przesłanki: w umowach nie został skonkretyzowany przedmiot umowy, ograniczono się jedynie do czynnościowego określenia powierzonych prac, umowa była wykonywana w ściśle określonym miejscu i czasie, inwestor do wykonania zlecenia powierzał wykonawcy niezbędne materiały, wynagrodzenie było z góry określone bez szacowania wartości dzieła jako

całości, wypłata następowała po zakończeniu umowy, szereg kolejnych czynności, które składają się na zorganizowany cykl produkcyjny, nawet gdy prowadzi do wymiernego efektu nie może być rozumiany jako jednorazowy rezultat i kwalifikowany jako realizacja umowy o dzieło, ogólnikowy sposób określenia w umowie jej przedmiotu przemawia za przyjęciem, że przedmiot umowy był w istocie precyzowany na bieżąco dopiero w trakcie jej wykonywania, aby można było mówić o wykonanej pracy jako dziele, musi ono stanowić samodzielny materialny bądź niematerialny byt, a nie tylko etap większej realizacji, prace wykonywane na podstawie ww. umów nie miały charakteru czynności przynoszących konkretny rezultat, podlegający ocenie i ewentualnej odpowiedzialności za wady, gdyby płatnik składek i zainteresowany zawierali umowę o dzieło, niewątpliwie wprowadziliby do treści umowy określone parametry, w szczególności przydatne do oceny czy przedmiot umowy został wykonany zgodnie z jej postanowieniami.

W ocenie organu rentowego, jeśli umowa dotyczy osiągnięcia rezultatu usługi - co jest podstawową cechą odróżniającą ją od umowy zlecenia - konieczne jest, aby działania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu w postaci materialnej bądź niematerialnej. W przypadku wykonywania prac budowlanych określonych w umowach nie występuje żaden rezultat ucieleśniony w jakiegokolwiek postaci. Jest to wyłącznie staranne działanie wykonawcy umowy, który stosownie do predyspozycji fizycznych ma je zrealizować. Rezultat takich umów nie ma indywidualnego charakteru, niezależnego od działania wykonawcy tzn. nie jest on samodzielnym przedmiotem w obrocie (a.r.).

Od powyższych decyzji odwołania złożyła spółka Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. w M.. W odwołaniach wniósł o ich zmianę poprzez ustalenie, że Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) z tytułu współpracy z nim nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Pozwany organ, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie wskazując, iż zaskarżone decyzje są prawnie oraz faktycznie uzasadnione.

Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) występowali w niniejszej sprawie z urzędu jako strona - ubezpieczeni w myśl art. 477¹¹ § 1 k.p.c. Ubezpieczeni nie zajęli stanowiska w sprawie.

Zarządzeniami sędziego z 30 września 2016 r. sprawy z odwołań Przedsiębiorstwa Handlowego (...) sp. z o.o. w M. dotyczące podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) połączono do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą niniejszą.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 10 września 2003 r. pod numerem KRS (...) z siedzibą w M., ul. (...). Wspólnikami spółki są R. R. D. (80 udziałów o łącznej wartości 40.000 zł) i M. Z. (2) (20 udziałów o łącznej wartości 10.000 zł). Kapitał zakładowy spółki wynosi 50.000 zł. Prezesem zarządu spółki jest R. D. (1), zaś członkiem zarządu M. Z. (2) (odpis KRS, k. 12-19 a.s.).

Spółka realizuje roboty budowlane jako podwykonawca na podstawie zawieranych umów o roboty budowlane, m. in z (...) S.A. z siedzibą w S. (k. 21 i nast. akt kontroli dołączonych do sprawy). Spółka realizowała roboty przy modernizacji budynku przy ul. (...) (hotel). W pierwsze kolejności zlecenia polegały na wyburzeniach rozkuciach, modyfikacji konstrukcji żelbetowej. Generalnym wykonawcą była firma (...) S.A. z siedzibą w W.. Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. była podwykonawcą (jednym z wielu). Spółka miała wykonywać konstrukcje zbrojeniowe. Wykonawca wypłacał spółce wynagrodzenie po wykonanej pracy. Kontrakt ten był realizowany przez ponad rok.

R. D. (2) znajdował pracowników z ogłoszeń i z polecenia innych osób. Odwołująca się spółka zlecała pracownikom nie tylko roboty budowlane ale także innego rodzaju prace jak naprawa samochodu, przywiezienie kruszywa bądź ziemi. Spółka prowadzi działalność budowlaną. Większość osób, z którymi spółka zawierała umowy to osoby nie zainteresowane stałym zatrudnieniem, w tym obcokrajowcy, którzy przyjechali do Polski tylko, aby wykonać pracę i powrócili do swych domów. Osoby te nie były zainteresowane opłacaniem składek na ich ubezpieczenie społeczne ani

nie korzystały ze świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych. Zawierane przez spółkę umowy z ubezpieczonymi były zarówno jednorazowe, jak i powtarzalne. R. D. (2) z ubezpieczonymi określał czas pracy i wynagrodzenie netto. Nie posiadał on stałych taryfikatorów za wykonanie określonej pracy. R. D. (2) ustalał, kto dysponuje jakim sprzętem własnym, jakim materiałem – w razie potrzeby udostępniał własny sprzęt. Czasami materiał udostępniał inwestor bądź zamawiający, czasami kupował go R. D. (2), a niekiedy sam wykonawca roboty, co było wliczone w cenę robót. W przypadku robót budowlanych, prace były omawiane z potencjalnym zleceniobiorcą. Odzież, obuwie do przebywania na budowie ubezpieczeni organizowali we własnym zakresie. R. D. (2) rozliczał się z ubezpieczonymi dopiero po skończonej pracy. Od zakresu prac i osoby zależało czy były sporządzane protokoły odbioru. Zdarzało się, że R. D. (2) wypłacał ubezpieczonym zaliczki, gdy potrzebowali oni pieniędzy. Do rozliczenia między stronami dochodziło tylko w przypadku, gdy obie strony były zadowolone z osiągniętego efektu prac. Żadnego z ubezpieczonych R. D. (2) nie zatrudniał w oparciu o umowę zlecenia czy umowę o pracę. W 2013 r. spółka miała wielu dłużników, którzy nie rozliczyli się z (...) Sp.z o.o. (przesłuchanie R. D. (2), akta kontroli ZUS).

Z. L. zawarł z odwołującą się spółką umowę o dzieło nr (...) w dniu 18 marca 2013 r. na wykonanie prac: częściowe wykonanie prac zbrojarskich budowa przy ul. (...) w terminie od 18 marca 2013 r. do 29 marca 2013 r. z wynagrodzeniem 714,25 zł (umowa i rachunek z podpisem „zleceniobiorcy”, k. 99 akt kontroli dołączonych do sprawy).

M. S. zawarł z odwołującą się spółką umowę o dzieło nr 14/09/13 w dniu 17 września 2013 r. na wykonanie prac: wykonanie malowania w budynku biurowym sky office przy ul. (...) róg (...) w okresie od 17 września 2013 r. do 30 września 2013 r. z wynagrodzeniem 1.000 zł (umowa i rachunek na kwotę 1.250 zł z podpisem „zleceniobiorcy”, k. 137 akt kontroli dołączonych do sprawy).

Y. T. zawarł z odwołującą się spółką umowę o dzieło w dniu 19 kwietnia 2013 r. na wykonanie prac: zbrojenie szachtu windy pożarowej przy ul. (...) w W. na wszystkich poziomach (15 pięter) w okresie od 18 kwietnia 2013 r. do 31 maja 2013 r. z wynagrodzeniem 2.800 zł (umowa i rachunek na kwotę 3.500 zł z podpisem „zleceniobiorcy”, k. 139, 140 akt kontroli dołączonych do sprawy).

W. W. zawarł z odwołującą się spółką umowę o dzieło nr 08/09/13 w dniu 11 września 2013 r. na wykonanie prac: wykonanie zabudów z (...) skrzynek elektrycznych w ilości 24 sztuk po 1,45 m² na budowie budynku wielorodzinnego w P. przy ul. (...) w okresie od 11 września 2013 r. do 30 września 2013 r. z wynagrodzeniem 1.100 zł (umowa i rachunek na kwotę 1.285 zł z podpisem „zleceniobiorcy”, k. 151, 152 akt kontroli dołączonych do sprawy).

W. W. zawarł z odwołującą się spółką umowę o dzieło nr 10/10/13 w dniu 7 października 2013 r. na wykonanie prac: wyszpachlowanie klejem ściany pałacu w ilości 50 m² zgodnie z wytycznymi formy (...) sp. z o.o. w miejscowości L. w okresie od 7 października 2013 r. do 31 października 2013 r. z wynagrodzeniem 2.000 zł (umowa i rachunek na kwotę 2.336 zł z podpisem „zleceniobiorcy”, k. 152, 153 akt kontroli dołączonych do sprawy).

M. Z. (1) zawarł z odwołującą się spółką umowę o dzieło nr 10/06/13 w dniu 20 czerwca 2013 r. na wykonanie prac: zasypywanie oraz zagęszczanie trenu przy bud. P. w P. całość (komplet) w okresie od 20 czerwca 2013 r. do 28 czerwca 2013 r. z wynagrodzeniem 520 zł (umowa i rachunek na kwotę 607 z podpisem „zleceniobiorcy”, k. 156, 157 akt kontroli dołączonych do sprawy).

W okresie wykonywania ww. umów ubezpieczeni nie posiadali innego tytułu do objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi (okoliczność bezsporna).

Organ rentowy od 14 października 2015 r. do 8 stycznia 2016 r. z przerwą w okresie od 15 października 2015 r. do 28 października 2015 r., od 30 października 2015 r. do 2 listopada 2015 r., od 4 listopada 2015 r. do 4 stycznia 2016 r. przeprowadził kontrolę odwołującej się spółki w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i do ubezpieczenia zdrowotnego (protokół kontroli w aktach emerytalnych). W toku kontroli ZUS ustalił, iż płatnik składek nie dopełnił obowiązku zgłoszenia ubezpieczonego

do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych i wypadkowego, a także obowiązku zadeklarowania należnych składek na poszczególne ubezpieczenia od wypłaconego wynagrodzenia z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia.

Zaskarżonymi decyzjami z dnia 10 maja 2016 r. pozwany organ rentowy stwierdził, iż Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) jako zleceniobiorcy u płatnika składek Przedsiębiorstwo Handlowe (...) sp. z o.o. podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach z podstawami wymiaru składek wynikającymi z powyższych ustaleń kontroli (a.r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił, w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, w aktach kontroli dołączonych do sprawy, w aktach rentowych oraz na podstawie przesłuchania R. D. (2). Dokumenty te, w szczególności umowy o dzieło, były kwestionowane przez pozwany organ. Sąd znalazł podstawy do podważenia rzetelności sporządzenia wskazanych wyżej dokumentów. Sąd ocenił zeznania R. D. (2) jako wiarygodne w części dotyczącej rodzaju prac wykonywanych przez ubezpieczonych. Zeznania te w zakresie, w jakim przedstawiały przyczyny zawarcia przedmiotowych umów o dzieło, relacje stron umowy, ich wzajemne obowiązki były, co do zasady, zgodne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Z zeznań tych wynika, iż na etapie podpisywania umów nie zostały wobec ubezpieczonych określone szczegółowo parametry wykonywania powierzonej pracy.

Według Sądu ten materiał dowodowy jest przekonujący oraz rzetelny i dlatego uznany został za wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

(...) sp. z o.o. nie zasługiwały na uwzględnienie.

Spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy umowy łączące Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) oraz odwołującą spółkę były umowami o dzieło, czy też umowami o świadczenia usług, do których stosuje się odpowiednio przepisy o umowach zlecenia. W rezultacie kwestią sporną było to czy Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania pracy dla płatnika składek Przedsiębiorstwa Handlowego (...) sp. z o.o. w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Stosownie do art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015 r. poz. 121) do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy między innymi realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, a w szczególności stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych, wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Natomiast art. 83 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. ustawy stanowi, iż zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, a także ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek.

Według art. 6 ust. 1, pkt 4 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4. W myśl art. 12 ust. 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Stosownie do art. 13 ust. 2 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w następujących okresach: osoby wykonujące pracę nakładczą oraz zleceniobiorcy - od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Według art. 18 ust. 3 ww. ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców ustala się zgodnie z ust. 1, jeżeli w umowie agencyjnej lub umowie zlecenia albo w innej umowie o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

W myśl art. 20 ust. 1 ww. ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

W okolicznościach niniejszej sprawy kluczowym było rozstrzygnięcie, jaki charakter miały umowy zawarte przez Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) oraz odwołującą spółkę, które strony określiły umowami o dzieło.

Objęcie ubezpieczeniem na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 2 ww. ustawy przez stwierdzenie, że umowy nazwane „umowami o dzieło” miały w istocie charakter umów zlecenia, wymaga ustalenia, że obowiązki wynikające z zawartej umowy nie miały cech określonych w art. 627 k.c. Nie można pomijać, że określona przez strony kwalifikacja musi uwzględniać zgodny zamiar stron i cel umowy (art. 65 § 2 k.c.), a to, czy ta czynność prawna nie jest sprzeczna z istotą objętego umową stosunku zobowiązaniowego, zależy od ustaleń (vide wyrok Sądu Najwyższego z 18 września 2013 r., sygn. II UK 39/13).

Dzieło w doktrynie i judykaturze określane jest jako rezultat pracy fizycznej lub umysłowej, materialny lub ucieleśniony materialnie, posiadający cechy pozwalające uznać go za przedmiot świadczenia przyjmującego zamówienie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2003 r., sygn. II CKN 269/01; z dnia 5 marca 2004 r., sygn. I CK 329/03). Wykonanie dzieła najczęściej przybiera więc postać wytworzenia rzeczy, lecz może także polegać na dokonaniu zmian w rzeczy już istniejącej, jej naprawieniu, przerobieniu lub uzupełnieniu albo na rozbudowie rzeczy, połączeniu z innymi rzeczami, dodaniu części składowych lub przynależności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 1976 r., sygn. II CR 193/76; z dnia 12 lipca 1979 r., sygn. II CR 213/79; z dnia 20 maja 1986 r., sygn. III CRN 82/86; z dnia 27 maja 1983 r., sygn. I CR 134/83, oraz z dnia 25 listopada 2004 r., sygn. V CK 235/04).

Rezultat umowy o dzieło powinien być obiektywnie osiągalny w konkretnych warunkach. W wypadku umowy o dzieło istotne jest zawsze osiągnięcie umówionego rezultatu, bez względu na rodzaj i intensywność świadczonej w tym celu pracy i staranności. Przyjmujący zamówienie odpowiada za nieosiągnięcie określonego rezultatu, a nie za brak należytej staranności. Podstawą decyzji przyjmującego zamówienie o przyjęciu tej surowej odpowiedzialności jest zasadniczo przekonanie stron, że w określonych warunkach, ze względu na doświadczenie, praktykę i stan wiedzy, istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, a nawet pewna doza pewności, że osoba posiadająca stosowne środki i kwalifikacje jest w stanie osiągnąć zamierzony rezultat. W związku z tym, w umowie o dzieło nie powinny wystąpić jakiegokolwiek elementy losowości czy niepewności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28 grudnia 2012 r., sygn. III AUa 1173/12).

Zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy nie mogą zmienić charakteru zatrudnienia zainicjowanego taką umową, jeśli wykazuje ono w przeważającym stopniu cechy innego stosunku prawnego. O charakterze umowy decyduje zatem jej treść w zakresie wszystkich elementów zobowiązania. W rezultacie, nawet zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy nie mogą nadać cywilnoprawnego charakteru zatrudnieniu zainicjowanemu taką umową, jeśli wykazuje ono w przeważającym stopniu cechy innego typu stosunku prawnego, np. umowy o świadczenie usług.

W niniejszej sprawie organ rentowy przyjął, iż umowy łączące Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) oraz odwołującą spółkę nie mogły zostać uznane za umowy o dzieło, bo są umowami o świadczenie usług.

Umowa o świadczenie usług uregulowana została w art. 750 kc. Przepis art. 750 reguluje reżim prawny umów, które łącznie spełniają dwie przesłanki: są umowami o świadczenie usług i jednocześnie nie są uregulowane innymi przepisami. To bardzo rozległa kategoria umów, odgrywających w warunkach gospodarki wolnorynkowej istotne

znaczenie praktyczne. Zakres zastosowania tego przepisu jest rozległy i obejmuje szeroki katalog umów o różnorodnej treści (wątpliwości związane z zakresem stosowania art. 750 k.c. omawia M. S., Umowy o świadczenie usług z art. 750 kodeksu cywilnego, PiP 1981, z. 5, s. 61 i n.).

Umowy, do których stosuje się uregulowanie zawarte w art. 750 k.c., są umowami nienazwanymi. Charakteryzują się tym, że ich przedmiotem jest świadczenie usług, przy czym umowa taka może dotyczyć dokonania jednej usługi, większej – określonej liczby usług, bądź też dotyczyć stałego świadczenia usług określonego rodzaju.

Mając na uwadze, że umowa o dzieło - inaczej niż umowa zlecenia czy umowa o świadczenie usług na warunkach zlecenia - nie stanowi tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, w praktyce, korzystając z cywilnoprawnej swobody umów, jest ona w dość dużym zakresie wykorzystywana jako umowa o zatrudnienie. Należy mieć na względzie praktykę ZUS, który - w przypadku długotrwałego korzystania z tej formy zatrudnienia - kwestionuje charakter więzi prawnej łączącej strony twierdząc, że w istocie podstawą zatrudnienia pozostaje nie tyle umowa o dzieło, ile umowa o świadczenie usług na warunkach zlecenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego już od dawna praktyka taka jest aprobowana.

W myśl art. 86 ustawy systemowej kontrolę wykonywania zadań i obowiązków w zakresie ubezpieczeń społecznych przez płatników składek przeprowadzają inspektorzy kontroli Zakładu. Kontrola może obejmować w szczególności: zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych; prawidłowość i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i wpłat, do których pobierania zobowiązany jest Zakład; ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu; prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe; wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych dla celów ubezpieczeń społecznych; dokonywanie oględzin składników majątku płatników składek zalegających z opłatą należności z tytułu składek.

W ramach swobody umów strony, zawierając umowę, same decydują o jej nazwie i treści. Kodeks cywilny reguluje umowę o dzieło w art. 627-646. W odróżnieniu od umowy zlecenia jej przedmiotem nie jest tylko wykonywanie określonych czynności, ale doprowadzenie do osiągnięcia określonego rezultatu. Powinien być on więc w umowie dokładnie określony, a jego osiągnięcie musi być przez strony uważane za pewne. Przy rozstrzyganiu kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu zawarcia danej umowy należy pamiętać, że o rodzaju zawartej umowy decyduje nie tylko nazwa nadana umowie przez strony, ale również jej treść, a także sposób realizacji zawartej umowy.

W ocenie Sądu, analiza literalnej treści umów zawartych między Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) oraz odwołującą się spółkę, nie daje podstaw do ich kwalifikacji jako umów o dzieło. Zdaniem Sądu, przedmiot zawartych umów nie miał charakteru na tyle zindywidualizowanego, by uznać, że stanowił dzieło w rozumieniu ustawy. Indywidualizacja taka, co do zasady zastępować winna w istocie projekt dzieła, często też wprost projekt takiego dzieła stanowi. Natomiast w treści przedmiotowych umów brakuje istotnych parametrów wykonania powierzonej pracy. Gdyby faktycznie płatnik i ww. ubezpieczeni zawarli umowy o dzieło, parametry takie byłyby niezbędne, w szczególności do oceny, czy przedmiot umowy został wykonany zgodnie z jej postanowieniami. Określone w umowach przedmioty powierzonych prac:

- Z. L. - częściowe wykonanie prac zbrojarskich budowa przy ul. (...) w terminie od 18 marca 2013 r. do 29 marca 2013 r. z wynagrodzeniem 714,25 zł (umowa i rachunek z podpisem „zleceniobiorcy”, akta kontroli).

- M. S. - wykonanie malowania w budynku biurowym sky office przy ul. (...) róg (...) w okresie od 17 września 2013 r. do 30 września 2013 r. z wynagrodzeniem 1.000 zł (umowa i rachunek na kwotę 1.250 zł z podpisem „zleceniobiorcy”, akta kontroli).

- Y. T. - zbrojenie szachtu windy pożarowej przy ul. (...) w W. na wszystkich poziomach (15 pięter) w okresie od 18 kwietnia 2013 r. do 31 maja 2013 r. z wynagrodzeniem 2.800 zł (umowa i rachunek na kwotę 3.500 zł z podpisem „zleceniobiorcy”, akta kontroli).

- W. W. - wykonanie zabudów z (...) skrzynek elektrycznych w ilości 24 sztuk po 1,45 m² na budowie budynku wielorodzinnego w P. przy ul. (...) w okresie od 11 września 2013 r. do 30 września 2013 r. z wynagrodzeniem 1.100 zł (umowa i rachunek na kwotę 1.285 zł z podpisem „zleceniobiorcy”, akta kontroli).

- W. W. - wyszpachlowanie klejem ściany P. w ilości 50 m² zgodnie z wytycznymi formy (...) sp. z o.o. w miejscowości L. w okresie od 7 października 2013 r. do 31 października 2013 r. z wynagrodzeniem 2.000 zł (umowa i rachunek na kwotę 2.336 zł z podpisem „zleceniobiorcy”, akta kontroli).

- M. Z. (1) - zasypywanie oraz zagęszczanie trenu przy bud. P. w P. całość (komplet) w okresie od 20 czerwca 2013 r. do 28 czerwca 2013 r. z wynagrodzeniem 520 zł (umowa i rachunek na kwotę 607 z podpisem „zleceniobiorcy”, akta kontroli).

w ogóle nie mogłyby podlegać takiej szczegółowej indywidualizacji, albowiem albo stanowiły część złożonego procesu budowlanego, w którym praca ww. ubezpieczonych stanowiła w istocie pochodną aktywności innych osób, pracujących na różnych etapach i odcinkach budowy a jej efektem nie było materialnie zindywidualizowane dzieło. Nawet jeśli praca ubezpieczonych nie stanowiła części procesu budowlanego to także jej efektem nie było materialnie zindywidualizowane dzieło. Praca ww. ubezpieczonych zaplanowana była jako praca powtarzalna i typowa, gdy chodzi o swój rodzaj i zazwyczaj powiązana była z innymi odcinkami procesu budowlanego.

Na etapie wykonywania umów brakowało niezbędnej przy umowach o dzieło indywidualizacji powierzonych prac. Ich brak skutkuje uznaniem, że była ona zwyczajnie zbędna w kontekście rodzaju powierzonych prac. Trudno bowiem wymagać, aby zleceniodawca indywidualizował szczegółowo pracę w postaci m. in. wykonania zabudowy, daszków poliwęglanowych, zasyпки podwalin wykopów, oceny geotechnicznej, renowacji części ogrodzenia. W okolicznościach faktycznych sprawy w takiej sytuacji brak podstaw, aby uznać takie umowy, jako umowy o dzieło. Charakter tych prac w sposób oczywisty wklucza możliwość uznania umów zawartych z ww. ubezpieczonymi za umowy o dzieło. Nie bez znaczenia pozostaje także to, iż praca wykonywana przez ubezpieczonych nie wymagała ani z wyjątkowych predyspozycji, ani też talentu czy specyficznych na danym rynku umiejętności. Wyżej wskazani ubezpieczeni uczestniczyli jedynie w pewnym etapie robót budowlanych, ale samodzielnie nie stworzyli i nie dostarczyli odwołującej się spółce żadnego dzieła.

Umowa o dzieło stanowi przykład tzw. umów rezultatu, co oznacza, że ustawodawca położył nacisk na ocenę wykonania dzieła zgodnie z pierwotnymi parametrami, a dzieło ma zawierać pierwiastek twórczy. W sprawie niniejszej brak jest w ogóle mowy o szczegółowych parametrach wykonanej pracy oraz o jej odbiorze, wykraczającym poza zwyczajowe przyjęcie powierzonej pracy, czy twórczego pierwiastka, co potwierdza wnioski organu rentowego.

W ocenie Sądu płatnik zawarł ze Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) klasyczne umowy o świadczenie usług, do których stosuje się przepisy o zleceniu. Ubezpieczeni wykonywali powtarzalne, nieskomplikowane, zwyczajowe w branży budowlanej prace. Prace te kończyły się co prawda rezultatem, ale nie na tyle zindywidualizowanym i materialnym, by uznać je za dzieło.

Wobec powyższego uznać należy, że celem zawartych umów było staranne wykonanie określonych w umowach prac. Z treści lakonicznych umów o dzieło zawartych przez strony wynika również, że Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) nie zobowiązywali się do wykonania ściśle określonego dzieła. W dacie podpisywania umów strony nie uzgodniły produktu finalnego (nie określiły dzieła), określiły jedynie rodzaj czynności i czas przez jaki miały te czynności trwać.

Brak indywidualizacji przedmiotu umów był, w ocenie Sądu, zamierzony i wynikał przede wszystkim ze standardowego charakteru powierzonych prac. Zdaniem Sądu, szereg powtarzalnych czynności, w systemie pracy ciągłej i zespołowej, które składają się na zorganizowany cykl produkcyjny, nawet gdy prowadzi do wymiernego efektu, nie może być rozumiany jako jednorazowy rezultat i kwalifikowany jako realizacja umowy o dzieło (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 3 lutego 2016 r., sygn. III AUa 107/15).

Wbrew stanowisku odwołującej się spółki umowy zawarte przez odwołującą się spółkę z ww. ubezpieczonymi nie zawierały zobowiązania do wykonania określonych, zindywidualizowanych prac, o szczególnych parametrach, właściwościach, w tym uzależnionych od inwencji twórczej wykonawcy. Przeciwnie, czynności wykonywane przez Z. L., M. S., Y. T., W. W., M. Z. (1) oparte były na poleceniach płatnika, w ściśle oznaczonym przez niego czasie, miejscu oraz sposobie ich wykonania, zwykle za pomocą dostarczonych materiałów i narzędzi. Nadto, zaakcentować trzeba, że każdorazowo odwołująca się spółka zawierała umowy na czas określony. Gdyby więc istotnym przedmiotowo elementem tych umów był sam efekt, czas wykonania nie byłby dla stron istotny. Wolą stron umowy było zatem staranne świadczenie usług, a nie wykonanie dzieła, gdyż ich wynik nie był z góry określony.

Skoro powierzone przez płatnika prace wykonywane były przez ww. ubezpieczonych w ramach umów zlecenia (świadczenia usług) to zaskarżone decyzje wydane zostały prawidłowo, a ubezpieczeni jako zleceniobiorcy podlegają z tytułu zawarcia tych umów obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołania jako nieuzasadnione.

Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 98 k.p.c. strona przegrywająca sprawę, a taką w niniejszej sprawie jest odwołująca się spółka, ma obowiązek zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowej obrony. W myśl art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma charakter dyskrecyjny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (tak też Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 8 stycznia 2013 r., sygn. I ACa 1027/12).

Sąd odstąpił od obciążania odwołującej się spółki zwrotem kosztów procesu na rzecz strony pozwanej. Sąd uznał, że w myśl ww. przepisu zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający taką decyzję z uwagi na trudną sytuację finansową skarżącej się spółki. SSO Rafał Młyński

ZARZĄDZENIE

(...)